

РОЗВИТОК НОВОНАРОДЖЕНИХ ЯГНЯТ ДРУГОГО ТА ТРЕТЬОГО ПОКОЛІННЯ ЦИГАЙСЬКОЇ ПОРОДИ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОРОДИ БАТЬКА

Н. Кірович, І. Слюсаренко, А. Рудик
Одеський державний аграрний університет

Представлено результати вивчення розвитку новонароджених ягнят, другого та третього покоління отриманих від використання баранів-плідників порід гісарська, мериноландшафт на матках цигайської породи. Встановлено, що ягнята народжувалися здоровими, життєздатними, з добре розвиненим вовняним покривом. Обидві породи між другим та третім поколінням дали крупне потомство як серед баранців, так і серед ярків, особливо це помітно на ягнятах, народжених у числі одинців. У двійнят тенденцію до переваги за живою масою зберігали потомки баранів гісарської породи.

Ключові слова: *вівці, жива маса, порода, ягнята, баранчики, ярки, статі тіла.*

Вівчарство – важлива галузь тваринництва, яка виробляє незамінну сировину для легкої промисловості і продукти харчування для населення. Основною продукцією вівчарства є вовна, яка, незважаючи на досягнення у виробництві синтетичних і штучних волокон, залишається незамінною сировиною для текстильної промисловості.

Але на сучасному етапі розвитку галузі вівчарства вовна, як сировина, втрачає свою привабливість, що має негативні наслідки в тонкорунному і напівтонкорунному напрямі вівчарства. Сьогодні все більшого поширення набуває виробництво м'яса: баранини та ягнятини. Основними джерелами виробництва дієтичного м'яса овець в усьому світі є напівтонкорунне м'ясо-вовнове вівчарство, від якого одержують не тільки м'ясо, а й високоякісну кросбредну вовну [1]. В умовах ринкових відносин ціна реалізації вовни катастрофічно падає, а баранини, навпаки, зростає. У зв'язку з цим, для підвищення конкурентоспроможності галузі, у вівчарстві усіх напрямів продуктивності увага прикута до підвищення м'ясної продуктивності овець і збільшення виробництва баранини [3].

Важливим прийомом збільшення виробництва баранини є збереження ягнят та цілеспрямоване їх вирощування. Адже тільки здорові, життєздатні тварини можуть мати високу продуктивність і повністю реалізувати свій генетичний потенціал. Відомо, що спадково зумовлені ознаки реалізуються в різних порід по різному [2]. Це зумовлено дією багатьох чинників, основними

з яких є умови середовища зростання і розвитку організму тварини, зокрема забезпечення повноцінною годівлею збалансованою за всіма поживними, мінеральними речовинами та вітамінами, а також сила спадковості ознак батьків й успадкування їх потомством. Для підвищення м'ясної продуктивності овець використовують породи різного напрямку продуктивності з добре розвиненими м'ясними ознаками. Враховуючи викладене, метою нашої роботи було вивчення розвитку новонароджених ягнят, одержаних від використання баранів різних порід на матках цигайської породи.

Спеціалізація вівчарства на виробництві баранини потребує наявності таких порід, які мають високу м'ясну продуктивність. Особливістю сучасного підходу до удосконалення існуючих та створення нових типів і порід м'ясного напрямку продуктивності є відмова від односторонньої селекції без урахування всього комплексу біологічних ознак, які обумовлюють не тільки продуктивність тварин, але й виробництво високоякісної продукції. Породна типовість тварин у системі селекційно-племінної роботи в умовах технологічного процесу істотно визначає сумарний ефект господарської та племінної роботи.

Екстер'єрний тип тварин являє собою фенотиповий прояв генетичного впливу на їх будову тіла у цілому, на поєднанні статей та конституціональних особливостей, пов'язаних з продуктивними якостями тварин. За екстер'єрним типом будови тіла можна оцінити вплив конституції на рівень обміну речовин в організмі тварин [4].

Екстер'єрний тип визначається будовою тіла тварин, який вказує на мету, заради якої вони використовуються [5]. Типізація тварин за екстер'єром необхідна у зв'язку з уніфікацією способів їх утримання та годівлі. Але, не зважаючи на тривалу історію оцінки тварин за екстер'єрно-конституціональними особливостями, проблема визначення екстер'єрного типу та його взаємозв'язку з продуктивністю тварин залишається актуальною, оскільки від її вирішення залежить кількість і якість одержаної продукції.

Забезпечення населення м'ясом і м'ясопродуктами – одне з найважливіших завдань продовольчої безпеки. Важливе місце у його вирішенні відводиться бараніні, особливо ягнятніні. Чим більше буде одержано ягнят, тим більше буде вироблено м'яса. У зв'язку з тим, що на теперішній час стало економічно більш вигідно виробляти баранину, ніж вовну, в концепції розвитку галузі вівчарства основна увага приділяється скороспілому м'ясному і м'ясо-вовновому вівчарству. Ефективність галузі визначається рівнем м'ясної продуктивності. Але для цього потрібні високопродуктивні тварини, які здатні до формування м'ясної продуктивності і добре адаптовані до умов утримання і годівлі. Виробництво баранини залежить і від інтенсивності росту молодняка, який повинен бути скороспілим і мати високу живу масу при забої на м'ясо [6]. Для підвищення м'ясних якостей овець доцільно використовувати різні методи і принципи,

включаючи і схрещування. Так, при схрещуванні порід вовнового, вовновом'ясного і м'ясововнового напрямку продуктивності було встановлено, що у помісних тварин більш глибокі і широкі груди, більш довгий тулуб, що свідчить про добре розвинені м'ясні якості [8].

Методика дослідження. Роботу виконували у СТОВ “Роздільнянське” Роздільнянського району Одеської області, де в період парувальної кампанії було спаровано по 20 маток першого та другого покоління (ГхЦ) породи з баранами-плідниками (2 гол.) гісарської породи. Барани-плідники і матки були підібрані за принципом аналогів з урахуванням живої маси. Одержане потомство розподілили за статтю і типом народження (одинці і двійні). При народженні в усіх ягнят визначали живу масу шляхом зважування та оцінювали загальний стан, життєздатність – візуально.

Екстер'єр оцінювали шляхом взяття промірів статей тіла. Цифровий матеріал опрацьовували біометричним методом варіаційної статистики за методикою М.О. Плохинського [7].

Жива маса є інтегральним показником, який об'єднує розвиток функціональних і ростових особливостей організму на певному етапі його розвитку. Зокрема, жива маса ягнят при народженні свідчить про їх розвиток в ембріональний період, який залежить від багатьох факторів, у тому числі й від породи батьків.(табл.1).

Таблиця 1. Жива маса ягнят при народженні, F2, F3, кг

Тип народження	Покоління			
	друге		третє	
	n	$\bar{X} \pm S_x$	n	$\bar{X} \pm S_x$
Баранці				
Одинці	9	4,27±0,142*	4	5,79±0,100
Двійні	18	3,98±0,053***	20	5,70±0,034
В середньому	27	4,12±0,097**	24	5,74±0,67
Ярки				
Одинці	6	4,13±0,236	5	4,93±0,041vvv
Двійні	20	4,08±0,081***	25	4,71±0,042
В середньому	26	4,10±0,158	30	4,83±0,041

Як видно з даної таблиці у ягнят, народжених у числі одинців. Народжені в числі одинців від третього покоління вірогідно ($P>0,95$) переважали за живою масою своїх ровесниць другого покоління на 15,2 %. Серед баранців-одинців перевагу також мали потомки третього покоління (10,1 %), але ця різниця була невірогідною. Жива маса ягнят, народжених у числі двійнят, не мала суттєвої й вірогідної різниці між другим та третім поколінням. Однак тенденція до переваги зберіглася в третьому поколінні. В ярк ця перевага становила 9,2 %, у баранців – 5. У потомстві другого і третього покоління відмічалася різниця між баранцями і ярками за живою

масою, що зумовлено статевим диморфізмом. Так, у потомстві третього покоління баранці мали перевагу (11%) над ярками за живою масою серед народжених у числі одинців, але вона була невірогідною. У потомстві другого покоління серед одинців більшу і невірогідну живу масу мали також баранці порівняно з ярками (14,3 %). Серед двійнят суттєвої різниці не відмічалось. Про це свідчать коефіцієнти мінливості живої маси, які були на середньому рівні значення з дещо більшим відхиленням в ярки-двійнят від другого покоління (15,1 %) та в баранів-двійнят від третього покоління (16,2 %).

Проміри статей тіла новонароджених ярки другого і третього покоління наведені в таблиці 2.

Таблиця 2. Проміри статей тіла ярки F2 F3 при народженні, см

Показники	Порода батька					
	друге(n = 20)			третє, (n = 20)		
	$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	$\pm\delta$	Cv,%	$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	$\pm\delta$	Cv, %
Висота в холці	32,65±0,534	2,333	7,7	30,3±0,528	2,694	9,2
Коса довжина тулубу	30,50±0,370	1,612	5,8	30,70±0,347	1,772	6,0
Обхват грудей за лопатками	33,66±0,635 *	2,721	8,8	31,85±0,400	2,019	6,5
Глибина грудей	7,80±0,290	1,260	16,2	8,38±0,153	0,741	9,0
Ширина грудей	7,25±0,190	0,817	11,7	7,36±0,125	0,594	8,7
Обхват п'ястка	5,60±2,425	1,061	19,2	4,82±0,245	1,176	25,5
Ширина в маклоках	6,66±0,192	0,825	12,6	6,77±0,139	0,700	10,9
Ширина в сідничних горбах	4,70±0,199	0,825	18,1	4,29±0,182	0,864	21,0
Довжина голови	8,27±0,254*	1,099	12,3	8,39±0,150	0,794	89,0
Ширина голови	5,74±0,238	1,031	18,1	5,88±0,165	0,792	14,0

Як видно з даних таблиці. проміри статей тіла ярки, одержаних в порівнянні між другим та третім поколінням були майже однаковими за винятком ширини голови. У потомків третього покоління ширина голови більша, ніж у потомства другого покоління на 1,8 см або на 31,0% (P>0,95). Решта показників промірів статей тіла ярки, одержаних від другого і третього покоління, мали розбіжності в межах статистичної похибки і були статистично невірогідні.

Показники промірів статей тіла помісного молодняку другого і третього покоління, одержаного від схрещування маток цигайської породи з баранами гісарської породи наведено в табл.3

Таблиця 3. Проміри статей тіла баранців F2 F3 при народженні, см

Показники	Порода батька					
	друге(n = 9)			третє, (n = 5)		
	$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	$\pm \delta$	Cv,%	$\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$	$\pm \delta$	Cv,%
Висота в холці	32,11±1,204	3,407	10,9	30,20±1,474	2,949	10,0
Коса довжина тулубу	33,44±0,312*	0,882	2,8	29,80±1,084	2,168	7,5
Обхват грудей за лопатками	34,00±0,810	2,291	6,9	34,60±0,570	1,140	3,4
Глибина грудей	9,11±0,117	0,333	4,1	9,00±0,612	1,225	15,3
Ширина грудей	8,67±0,176	0,500	6,5	7,25±0,223	0,447	6,2
Обхват п'ястка	6,33±0,353	1,000	23,1	4,30±0,418	0,836	19,9
Ширина в сідничних горбах	7,55±0,186	0,527	8,0	6,29±0,223	0,447	7,2
Ширина в маклоках	8,44±0,186	0,527	8,2	5,67±0,447	0,894	15,9
Довжина голови	9,66±0,176	0,500	6,5	8,08±0,353	0,707	8,8
Ширина голови	9,67±0,219*	0,500	6,5	6,47±0,447	0,894	13,9

Примітка: *-P>0,95 (вірогідність різниці за породою батька).

За показниками промірів баранців-одинців при народженні суттєвих відмінностей не встановлено залежно від поколінь, але існує відмінність в межах статистичної похибки, крім показників косої довжини тулуба, яка у баранців, третього покоління була більша за баранців другого покоління на 3,05 см або на 10,2% (P>0,95).

Висновки:

1. За живою масою потомство третього покоління має тенденцію до переваги над потомством другого покоління.

2. В основному ярки третього покоління переважали своїх ровесниць другого покоління за живою масою, крім ярк-одинців. Яркі-одинці від другого покоління вірогідно (P>0,95) переважали за цим показником своїх ровесниць, одержаних від третього покоління

3. За промірами статей тіла суттєвих і вірогідних відмінностей між потомством другого і третього покоління не встановлено. Ягнята народжуються здоровими, життєздатними, з нормально розвиненим вовновим покривом

Список використаних джерел

1. Абонєєв В.В. М'ясна та вовна продуктивність тонкорунних овець різного провиходження / В.В. Абонєєв, А.І. Суров, Д.М. Рудаков // Вівці, кози, вовняна справа. 2007. № 1. С. 30-32.
2. Гончаренко І. В., Вінничук Д. Т. Екстер'єрні типи молочних корів: Методи оцінки та класифікації. Вісник Сумського нац. аграрн. у-ту. Серія: Тваринництво. Суми, 2014. Вип. 2/1 (24). С. 18-22.
3. Єрохін А.І. Вплив кастрації баранчиків на їхню м'ясну продуктивність / А.І.Єрохін, Є.А. Карасьов, Т.А. Магомедів [та ін.]// Вівці, кози, вовняна справа. - 2007. № 2. С. 13-17.
4. Магомедов Т.А. М'ясна продуктивність тонкорунних та напівтонкорунних овець / Т.А. Магомедов // Вівці, кози, вовняна справа. 2006. № 1. С. 27–28
5. Лівінський А.І. Екстер'єрні особливості помісних та чистопородних ярок. ОДАУ Аграрний вісник Причорномор'я. Сільськогосподарські та біологічні науки. Одеса: СМІЛ, 2009. Вип. 50. С. 54-60.
6. Микитюк В. В. Поротінова І. І. Науково-практичне обґрунтування вирощування молодняку овець. Наук.технік.бюлетень НД центру біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК. Дніпропетровськ, 2016. №1. С. 134-139.
7. Плохинський Н.А. Керівництво з биометрії для зоотехніків / Н.А.Плохинський К: Колос , 1969. 256с.
8. Тофан І. Н. Люцконов П.І., Машнер О.А. Характеристика продуктивності цигайських овець та їх помісей з вівцями породи бентхаймер. Науковий вісник «Асканія-Нова». Нова Каховка : ПИЕЛ, 2017. Вип. 10. С. 112-120.

DEVELOPMENT OF NEWBORN LAMBS SECOND AND THIRD GENERATIONS OF THE TSYGAI BREED, DEPENDING ON THE BREED OF THE FATHER

N. Kirovych, I. Slyusarenko, A. Rudyk

The results of the study of the development of newborn lambs, the second and third generation obtained from the use of breeding rams of the Hisarsky, Merinolandscape breeds on the mothers of the Tsygai breed are presented. It was established that the lambs were born healthy, viable, with a well-developed wool cover. Both breeds produced large offspring between the second and third generations, both among rams and ewe lambs, especially in lambs born as singles. In twins, the tendency to advantage in terms of live weight was preserved by the descendants of Hisar breed rams.

Key words: *sheep, live weight, breed, lambs, lambs, bright, body sex.*